



-Pamebhamε

"Nimlɔɔ : 16

-Wükɔ

-kwε 2007

"su -bha 'sëédhε -mü "Gwεetaawo

'WɔN -TAɔNG -MA 'GÜ 'SËÉDHÉ

Mε faan dɔ -dhiang

-Bhawɔn 'to dhe 'ö
dho -Pamebhamε -wo
pö -mε nu "piü
(dhiang do ya, 'ya-
-Pamebhamε 'ö -kë
nao ma 'gü 'sëédhε Yi dheebhang -nu
'ka, -a wo pö -mε -nu ka -dho yi -bhawɔn

'to- 'sëédhε ya -a 'wɔn =gbaan yö 'ko
"dhiü 'ö kë 'gbaannu "dhiu.
bha- -wɔn 'gü. -Yö kë
-sü yë -kë 'ka -kwεε -
nu -bha see- 'ö 'wo kë
wo =në- -nu -bha.
"Kεε Atanna 'saa- 'gü



Kwaa- =danwopö "sε 'gü -wɔn

"Kunmana "gblügbü -nu 'wo -ya

"Kwi -a "su 'ö -kë
zue 'ka bha -a
-dhekpacyi
-kaong =plε ö ga
"saaga bha,
"kunmana "gblügbü
(plefe) =plε -wo kë -
ya kwaa- "pεen -
ta.
'Dannεng -dhe
-yaan -bha -mε -nu
-bha -mü 'Kwame

'Bi Tibe 'ka, 'yö
-Zwεen -mε -nu
-bha 'ö -kë Ala
=Kwaku -Dheyɔng
'ka.
=Dhe 'ö go 'mü, "su
'dhe 'ö dɔ- "piü, 'yö
=minisi "Mabri
'Tɔyakësë 'ö 'wɔn 'ö
-gban "ta 'kpɔ -wɔn -
bha 'ö -gban -a -
bha bha, 'ö dho

"Lugwaadhö,
Maaplöö,
'Dannεngdhö,
Teaplöö waa
-Zwεen -dhe -nu
'gü =tuaabho kë-
-dhe 'gü; =dhe 'ö 'go
'mü, 'yö- pö- -nu
-dhe =dhe -gblü =ya
yën. Guvenöma -ya
-pö -gblü =ya yën.
=Dhe "slë -yö mɔɔ-

-bha kö 'wëë- -yö
=slɔɔ kö kwaa-
danwo pö "sε bha
-yö dɔ. "Kεε 'mε -nu
'ö 'wo dho -a dɔ -sü
zü bho-, wo -mü
kwaa- 'në -nu 'ö 'wo
"kwi =plöö yë 'gü -a
-nu 'ka.

L'orthographe DAN

Voici ce que nous pouvons utiliser pour savoir lire et écrire en langue dan.			ëë	"këë	daba	ü	'gü	intérieur
Les consonnes et les voyelles que vous ne voyez pas ici sont les mêmes qu' en français.			ën	'kën	rassasier	üü	"güü	amère
Attention:			ëën	=klëën	entourer	ün	=blün	miette
1. c, h, j, qu et x n'existent pas en dan.			ea	"kpεa	sec	üün	glüün	rouler
2. r ne se trouve jamais au début d'un mot.			ean	gean"	scorpion	ü	"gü	brûler
Voici le reste de l' alphabet :			gw	-gwë	caillou	üü	"bhüü	tarir
			in	"bin	fleur	u	"tu	oreille
			iin	"iin	ou	uu	"tuu	sauce
			l	"wl	parler	-Wo 'dho -kɔ (Les tons)		
			u	"gbu-	fort			
Lettres Exemple	Traduction		kw	=kwaa	main gauche	très haut	"dhü	arbre
Aa	"kaa	gale	ng ¹	gbeng	nuit	haut	'kɔ	maison
An	"gan	tirer	oo	-zoo	chenille	moyen	dë	père
Aan	saan	cadeau	ɔ	'pɔ	credit	bas	=zε	termite
aɔ	kao	perdrix	ɔn	"yɔn	huile	très bas	-dho	amour
aɔn	'daɔn-	araignée	ɔɔn	=yɔɔn	sang	très haut + très bas	"klang-	singe
bh	-bho	cabris	ö	pö	dire	haut + très bas	'yënn-	soleil
dh	dhe	mère	öö	töö	panier	moyen + très bas	saa-	savon
ee	=wee	sel	u	"su	lune	bas + très bas	=göö-	iroko
ε	"pε	déchirer	un	bun	tombeau	moyen + très haut	gean"	scorpion
εε	=wεε	moquerie	uun	=yuun	asticot	moyen + haut	kpuu'	souche
en	-gεn	pied						
εen	=gbleen	long						
ë	pë	chose						

-Kwaa "Kɔdivua -sɛ 'gü -wɔn



Mɛ zɛ -pɛ 'ö =batoo 'bha 'wo- -dhe probɔ koala 'ö kɛ- =wɛnng 'Biya

'Wɔn bha =dhe 'ö -kɛ "dhü, 'wɔn 'ö kɛ 'mɛ -nu 'ö- -nu "dhiü =slɔɔ -a -nu "dhi -mü mɛ "gblü -kaɔng -yaaga waa- mɛ kɛngdo waa- mɛ -kaɔng =plɛ ö ga "saaga (30128). "Kɛɛ 'mɛ -nu 'ö 'wo kɛ wo -kɔ yö- -nu -bha 'sɛɛdhe -bha, -wo mɛ "gblü "saaga waa- mɛ kɛng =plɛ -ö -kɔ "saaga waa- mɛ "suesiö (8289). 'Mɛ 'ö- nu -bha 'ö -tun ziaan- -wo "gblü "sɔɔdhu waa- mɛ kɛng -yiisiö ö -kɔ -yiisiö waa- mɛ "saaga (5448). 'Mɛ -nu 'ö -wa =slɔɔ, 'wo mü.

wo -bha 'wɛɛ- =slɔɔ 'nu -wo mɛ "gblü -kaɔng do ö ga "suesiö waa- mɛ kɛng do ö -kɔ "sɔɔdhu waa- mɛ "sɔɔplɛ (19157). 'Mɛ 'ö dhiang -nu bha -a -nu zɛ "dhü bha, -wa -dhe **Kalu Emanuɛ**. -Yö 'wɛɛ- -yɛɛbho -mɛ -nu -gɔ -mɛ =gban -gɔ -ta 'Biya. 'Mɛ 'ö 'wɔn 'ö -nu =slɔɔ bha mɛ 'gbɛ -dhe -wo 'wɛɛ- "gblü -kaɔng -yiisiö (200.000) =nɛ- =slɔɔ. =Ya 'go mü, 'yö mɛ -kaɔng do ö ga -yiisiö, 'ö- mɛ do 'ö "miliɔng =plɛ

"Kpungtaadhe -wɔn

"Yi -bha pa 'ö- wo "sɛgɔ -nu 'gü

"Sɛ -nu 'wo -kɛ 'ɛngdɛ, Bɛnnɔgladɛsɛ, Nepalɛ waa- Niziöria 'ö yö -zɛ 'ö -kɛ metii "sɛ 'ka bha, "yi -bha pa yaa 'ö- wo, -yö -wɛɛ wɔn kɛ -sü 'ka mü -dedewo.

ɛngdɛ -dhe bha, mɛ "gblü do waa- mɛ kɛng "sɔɔdhu ö -kɔ =plɛ waa- mɛ do (1521) =nɛ 'wo ga "yi -gɔ.

Bɛnnɔgladɛsɛ, mɛ kɛng "sɔɔplɛ (700) =nɛ 'wo ga.

Nepalɛ, pɛ do bha yö -mü.

Niziöria, -dhekpacyi -yiisiö -dede =nɛ dha 'dhö ban- 'ka gbaandhö ö dɔ- 'ka 'ko "piü

'Wɔn 'ö -gban "sɛ "gla -wɔn -nu -bha

"Kwi -a "su 'ö -kɛ zue 'ka 'ö -ziö ya, "sɛ 'bha 'wo- -dhe itali, "kwi -naa "sɛ 'ka, -a 'gü -mɛ -nu 'bha -wo kɛ -nu kwa -gɔ yö. -Wa -Pö =dhe kwaa- 'banngkɔ -nu bha, wɛnng- -nu woo yɛ kɛ wo 'kwɛɛ-.

-A -wɔn 'gü, woo 'nɛ dhebɛ -nu -bha yɛkɛ -dhe do dɔ ; woo 'nɛ glɔɔn' -nu 'sü kɔ -wo 'dho- -nu 'ka wo -gɔ "sɛ bha- 'gü kɔ -wa -nu draan- 'wɔn -sɛ 'gbɛ -yɛ 'ka. Woo =badhong -zuö -dhe

=klang- "kwanngdhe do -ya yö. -A yɛ 'bha -nu wo mü 'ö woo- -nu kɛ. -A -nu =gban -da 'kwɛɛ -sü sɔnng -yö kwaa- 'wɛɛ- ya, -a "miliaa -kaɔngdo (10.000.000.000). Woo do bha =wa 'kɔ "gblüglü kɛng =plɛ waa- 'kɔ do (201) -yɛ zü bho Bɛnnɔziɛvilö kwa -gɔ yö. -Ya -nu "piü 'zü =dhe yɛ =gban -yö yɛn "su -kaɔng do ö ga "sɔɔdhu "piü.

'Wɔn 'ö -gban -potaasü -wɔn -bha.

Gine Konakri

-Kwɛ ya- 'gü (2007), 'ö sũ zanvie 'ö -ziö -ya -bha, mɛ -kaɔng "saɔdo ö ga "saɔplɛ (67) =nɛ 'ö =wa ga =kö "sɛ bha- 'gü. =Ya 'go mü 'mɛ -nu 'ö 'wo "yua sɛɛ" -ta, -wo mɛ "gblü do waa- mɛ kɛng "saɔplɛ ö -kɔ "saɔdo waa- mɛ -yiisiö (1764).

"Yua'ö "dhü bha, -yö mɛ -kɛ mü =dhe ?

"Yua bha 'ö 'mɛ 'ö- kɛ siɛ, -a -mɛ "gblü -yö -ziö.

-Yö -pe. "Yi mü -dho -ya -mɛ -kɛ -dedewo. =Ya

'go mü, -yö =kplɛɛ "vaandhö. 'Yö "siü 'yaa wlüü" -a -mɛ kwi 'gü -sɛ 'ka.

Komɔɔ

"Yua do bha -yö kɛ mɛ kɛng do ö -kɔ "saɔdo (160) -zɛ "sɛ bha- 'gü. "Kwi -nu -wo "yua bha- -dhe **kolera**.

'Wɔn 'ö -gban troo -nu -bha mɛ wɔkɔ -nu 'gü

-Buakɛɛ

"Kwi -a "su 'ö -kɛ desangblɛɛ 'ka 'ö -ziö ya, -a -dhekpacyi "saɔplɛ (7) 'ö gun bha, -ya 'flɛɛ- 'gü dhe 'ö -kɛ engdepanngdanngsü 'ka, 'ö 'kwa- =slɔɔ -kwɛ "gblü do waa- -kwɛ kɛng "suesiö ö -kɔ

"saɔdo (1960) -naa 'ka bha, -a 'fetö -yö -gun 'ka.

'fetö bha, "tanbho -mɛ -nu "wo "kɔdivua waa- mɛ 'dhe -nu 'ö 'wo go "sɛ "wɛɛ 'gü, -wo kɛ wo 'ko -yö -Buakɛɛ 'wo "tan bho, 'wo- -zɔn =dhe -gblü 'ö yɛn bha, =ya dhi wo

-dhe. "Tan bha -wo kɛ -a -kɛ "dhü gbeng do bha- 'gü 'ö to- 'ka "dhü 'ö -dhe 'dhö =kpao 'ka. "Tan 'ö "dhü bha, -a kɛ -kɔ -gen -yan -kaɔng do ö ga -yiisiö (14) -naa =nɛ bha. Troo bha -yö kɛ dhi -dedewo.

"Yu -wɔn

Düme tii 'ö go =Dakaa

-Mɔɔssiimi do bha -wa -dhe Seidu.

Seidu -yö -gun "kwi gɔn do -bha pɛ -kpamɛ 'ka "Kɔdivua. =Dhe 'ö 'wo- gba "tɛɛ pa -dhekpacyi (kɔnngzie) 'nɛ 'bha 'ka, 'yö dho wo -gɔ "sɛ 'gü, ö -mɛ -nu =tuaabho. -Yö -to mü 'yö dhe sũ. Dhebɛ tii =gblɛɛn "gbaklaagbaklaa (faanfaansü.) =Dhe yöö nu ö bha dhebɛ bha- 'ka, 'yö =sua -kɛ -dhe 'ö- pö yö -zɛ ö -gɔmɛ 'kpɛi- 'ka kwaa- "sɛ ya- 'gü.

=Dhe 'wo nu 'wo =loo, 'yö dho =kö ö bha dhebɛ 'ka -dhe 'ö gun -wɔ siɛ -bha 'gü. -Dhe bha, -a -de -wɔta 'dhii- 'yaa gun -sɛ.

-A -wɔn 'gü, -dhekpacyi do 'ka, =dhe 'ö- -gɔmɛdɛ (=patrɔnng), 'ö -ziö 'ö dho yɛ "dhiü, -a -dhe 'yii =gwɛɛ 'yö nu ö bha dhebɛ 'ka 'kɔadhö 'yö 'wo dho "kwi gɔn bha, -a -gɔ 'dhii- -ta =zɔɔ kö 'wo wo -de "dhia bho 'dhii- "plɛɛ -plɛɛ -ta mü -wa !

"Kwi gɔn =de 'pö 'ö =loo yɛ "dhiü, 'yö- -zo 'dhö bho pɛ 'bha 'ka, 'yö ö yeekɛ 'ö nu -a

'sü -dhe 'gü. 'Ö =loo, 'yö go "truu -piö, 'ö- -piö, 'ö- -piö; -a -gen -mü =dhe kö Seidu 'yaa "kwɛɛ "pu siɛ.

"Suü yaa 'ö -da Seidu 'gü bha, 'yö ö bha dhebɛ -da "kwi gɔn -bha sɔ -nu -dun 'gü -pɛ 'gü. -Wa -dhe "kwi -wo 'gü plakaa. 'Yö- "dhi ta- -zɔ; 'yö -ziö 'ö dho "kwɛɛ "pu -dhe 'gü ö -gɔmɛdɛ -gɔ.

=Dhe "kwi gɔn bha 'ö -da 'kɔadhö, 'yii dhiang "wɛɛ 'bha zɛ Seidu -dhe. Ziö =nɛ- wo 'ö dho 'kɔdhi 'ö -wɔ 'gü bha- 'gü. -Aga, 'pɛ 'ö- -zo

'dhö bho- 'ka bha, 'yö -gun
plakaa bha- 'gü 'pö. -A "dhi
'ö dho- "pu-, 'yö -kpan
dhebë bha- -bha mü. "Suü
yaa 'ö -kan "Kwi gɔn 'gü bha,
'yö Seidu -dhe -biang 'ka,
'yö- dhe" kɔɔ 'ö pö-: << 'Yö
-më 'ö ya ?>>

Seidu =de 'pö "suü 'ö -da 'gü
bha, -a zuë" =gbaan 'wü-
-bha. -Aga, 'yö- pö: <<

=Patrɔnng, =sɛ 'diaablë
'nuaa- dö Dakaa. >> -Waa pö
"dhü kö -wa -pö dümɛ tii 'ö
go Dakaa.

'A, kö "kwi gɔn =ya ziö -
biang 'ka, =ya 'dho =polisë
-dhe kö -wo nu -wo
'diaablë 'nuaa- dö Dakaa
bha- 'kun.

'Ö nu =polisë 'ka, kö Seidu
=ya ö bha dhebë zun 'nu

"kpɛnng. -A kɛ "dhü -sü bha-
'gü, 'wii -kpan -bha.

-Kwaa 'wɔn dɔ =dhe "kwi
'gbɛ -dhe -wo "suü- dümɛ -
gɔ -dedewo. -A -wɔn 'gü,
-dhekpacyi 'ö dɔ- "piü, 'yö
waa- Seidu 'wo 'kɔ "wɛɛ sü,
'wo wo =kwɛɛ -wlö 'wo- 'kɔ
'dhe bha- to 'diaablë 'nuaa
dö Dakaa bha- -gɔ.

"Gwüng

<< Mɛbhudhe -yö =dhe -kaa "dhü 'dhö, 'Bha- "gan, 'yii- "gan 'yö 'ü- =yɔɔn mü. >>
-A suu -yö -kɛ =dhe 'bha ü kɛyɔɔ faan dɔ kö -yö ö -dewo draan- 'yii "wɛ- -bha, 'ü kwaa- -zü.

Pë -Wlangda - sü

-Pamebhamɛ -wo pö -mɛ -nu, ka zuë" =nii -yö -da, -a -gen -mü =dhe kwaa- 'sëedhe dɔ -yö -dho zun
"kpenn "su dɔ ya- 'gü.

Pë "bin 'ö ya -a - ga -sê 'ka .-A dɔ -zë 'ka -dhe "saaga -ya -bha. -A -nu mɔɔ-



'Ka ka bo 'sëedhe ya- -wo pö -sü 'ka, 'wɔn 'bha =ya kɛ ka -gɔ kö 'ka pö yi -dhe, -ka 'sëedhe kɛ kö 'ka bɔ.
Yii- 'dresü =nɛ : =Kesi Dhifɔngsü 06.39.06.88 Lo Zafe 08.18.08.88 / www.pamebhamɛ.info
'Ka dho -kpan -a "dhɔɔ -bha -bha 'mɛ 'ö- "piü "Maadhö, -wa -dhe "Zɛ Emanisɛ. -A -bha tiotioo
"nimlɔɔ =nɛ: 07-17-19-38

‘Mɛ -nu ‘ö ‘wo ‘sëédhɛ ‘ö ya- -kë, wo -mü =Sai Zoziäsü , "Dhɔɔgbö Zafe, =Kesi Mɔyan
Dhifɔngsü, Valangten Vidrinö waa- Edhɛna Pɛdhɛkwälösökaya ‘ö- -nu =gban =plɛ
‘wo go Dhusi ‘ö -da “Anɛsü ‘ö go ‘Suisü . -a -nu ‘ka.